

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่มีการรายงานผู้ป่วย "โรคเอดส์" รายแรกในประเทศไทยตั้งแต่ปีพ.ศ.2527 จนถึงปัจจุบันนี้ โรคเอดส์ได้แพร่ระบาดเข้ามาคุกคามสวัสดิภาพของคนไทยอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งก่อผลกระทบในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยอย่างรุนแรง กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุขสันนิษฐานว่า ลักษณะพิเศษอย่างหนึ่งของปรากฏการณ์โรคนี้อีกคือ การมีแบบแผนการแพร่ระบาดเป็นไปตามลักษณะของ "ทฤษฎีกันหอย" ซึ่งสามารถอธิบายให้เห็นว่า โรคเอดส์เริ่มแพร่ระบาดจากวงในสุด คือกลุ่มผู้ที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศชาย แล้วขยายวงออกมากลุ่มผู้ติดยาเสพติด ต่อจากนั้นขยายวงกว้างมาสู่หญิงบริการทางเพศ การแพร่ระบาดเพิ่มวงกว้างมาสู่ชายผู้เที่ยวและแม่บ้าน จนกระทั่งถึงเด็กซึ่งเป็นวงนอกสุด กรอบจิตต์ ลิ้มปพยอม และ สมชาย สุวัจนกรณ์ (2536 :12) ได้สำรวจสถิติตัวเลขการวิจัยจากหลายๆแห่ง พบว่าปัญหาสตรีตั้งครรรภ์ติดเชื้อเอดส์กำลังมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น ทั้งโอกาสที่ทารกในครรภ์จะได้รับเชื้อเอดส์จากมารดาที่สูงถึงร้อยละ 20-40 ส่งผลให้ปัญหาโรคเอดส์ในเด็กนับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2536 เป็นต้นไป จะทวีความรุนแรงขึ้น

โรคเอดส์ หรือ AIDS [Acquired Immune Deficiency Syndrome] เป็นกลุ่มอาการของโรคที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัส HIV. ซึ่งจะเข้าไปทำลายเม็ดเลือดขาวแหล่งสร้างภูมิคุ้มกันโรค จนเป็นสาเหตุทำให้ร่างกายอ่อนแอ มีอาการเจ็บป่วยบ่อย ป่วยเป็นโรคเรื้อรัง ทำให้ติดเชื้อโรคชนิดฉวยโอกาส เช่น ปอดบวม วัณโรค หรือมะเร็งบางชนิดได้ง่ายกว่าคนปกติ อาการจะรุนแรงและในที่สุดก็จะเสียชีวิตลงอย่างรวดเร็ว (สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์,2532)

โรคเอดส์ถูกค้นพบครั้งแรกในทวีปแอฟริกา ก่อนที่จะมีการระบาดขึ้นในทวีปอเมริกา โดยสันนิษฐานว่า โรคเอดส์ในแอฟริกาอาจถูกนำมาสู่อเมริกา โดยคนแอฟริกาที่อพยพย้ายถิ่นฐานมาอยู่ในทวีปอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งแคว้นหมู่เกาะอินดีสตะวันตก หรือโดยทหารคิวบาที่กลับจากการรบในประเทศคองโก คนแอฟริกาหรือทหารคิวบาก็อาจเข้าไปรับจ้างขายบริการทางเพศ

บริเวณรัฐฟลอริดาของอเมริกา หรือเกย์ชาวอเมริกาอาจข้ามไปเที่ยวแถวหมู่เกาะอินดีสตะวันตก เช่น ประเทศไฮติ จึงทำให้ระบาดในกลุ่มเกย์ก่อน ต่อมาจึงแพร่ไปถึงผู้เสพยาเสพติดโดยการฉีด

ส่วนโรคเอดส์ในทวีปยุโรปซึ่งเกิดหลังทวีปอเมริกา 1-2 ปีนั้น เชื่อว่ามาจากการอพยพของชาวแอฟริกา ซึ่งเคยเป็นเมืองขึ้นของประเทศในยุโรปตะวันตก หรืออาจเกิดจากการนำโรคกลับบ้านของนักการทูตที่ชอบล่าสัตว์ หรือจากชาวอเมริกาที่ติดเชื้อแล้วเดินทางไปเที่ยวยุโรป การระบาดของโรคเอดส์ในประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ สันนิษฐานว่าแพร่ระบาดมาจากยุโรปตะวันตกและจากสหรัฐอเมริกา ส่วนโรคเอดส์ในทวีปอเมริกาได้สันนิษฐานว่าน่าจะมาจากประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นสำคัญ(ประพันธ์ ภาณุภาค,2536:5-6)

สำหรับสถานการณ์โรคเอดส์ในประเทศไทยนั้น กระทรวงสาธารณสุขได้จัดระบบในการติดตามสถานการณ์การระบาดของโรคเอดส์ และผู้ติดเชื้อที่มีอาการกับระบบการเฝ้าระวังอัตราการติดเชื้อ HIV เฉพาะพื้นที่ จากรายงานสถานการณ์โรคเอดส์พบว่าข้อมูลตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ.2527 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ.2539 (ตารางที่ 1) มีจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์สะสมทั้งสิ้น 49,091 ราย แยกเป็นเพศชาย 41,079 ราย เพศหญิง 8,012 ราย คิดเป็นอัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง 5.1:1 ในจำนวนนี้มีอัตราการเสียชีวิต 13,339 ราย หรือประมาณร้อยละ 27.17 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี พ.ศ. 2536 เพียงปีเดียวมีรายงานผู้ป่วยโรคเอดส์สูงถึง 6,541 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.32 ซึ่งมากกว่าก่อนหน้านั้น 9 ปีรวมกัน และในปีพ.ศ. 2538 มีรายงานผู้ป่วยโรคเอดส์จำนวน 18,559 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 37.80 (กองโรคเอดส์,2538)

ตารางที่ 1 : จำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ที่ได้รับรายงาน ตั้งแต่ ก.ย.2527 - 31 ต.ค. 2539

เพศ	27-32	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	รวม
ชาย	59	104	442	194	569	11,109	15,337	6,995	41,079
หญิง	7	16	73	207	902	1,998	3,222	1,587	8,012
รวม	66	120	515	1,601	6,541	1,107	18,559	8,582	49,091

แหล่งข้อมูล : กลุ่มระบาดวิทยาโรคเอดส์ กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

และเมื่อพิจารณาจำนวนของผู้ติดเชื้อเอดส์ตามเพศและอายุ จะพบว่า กลุ่มอายุที่เป็นผู้ป่วยโรคเอดส์มากที่สุด คือประมาณร้อยละ 86.16 จะอยู่ในกลุ่มอายุระหว่าง 15-44 ปี ซึ่งเป็นวัยเจริญพันธุ์ รองลงมาคือ ร้อยละ 6.09 อยู่ในกลุ่มอายุ 45-59 ปี ร้อยละ 5.44 อยู่ในกลุ่มอายุ 0-14 ปี และร้อยละ 1.59 อยู่ในกลุ่มที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ขึ้นไป

ตารางที่ 2 : จำนวนผู้ป่วยจำแนกตามกลุ่มอายุและเพศ ตั้งแต่ ก.ย. 2527-31 ต.ค. 2539

อายุ (ปี)	พ.ศ.2527-2537			พ.ศ.2538			พ.ศ.2539		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
0-14	764	682	1,446	442	414	856	212	157	369
15-29	7,983	1,471	9,545	6,488	1,623	8,116	2,828	864	3,692
30-44	8,192	867	9,059	7,142	992	8,134	3,352	487	3,839
45-59	2,281	1,552	3,833	1,042	147	1,189	505	65	570
60+	397	19	416	216	40	256	97	13	110
unk	41	9	50	7	1	8	1	1	2
รวม	18,747	3,203	21,950	15,337	3,222	18,559	6,995	1,587	8,582

แหล่งข้อมูล : กลุ่มระบาดวิทยาโรคเอดส์ กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

สถิติข้อมูลเบื้องต้น ส่งผลให้ผู้เกี่ยวข้องตระหนักถึงความจำเป็นของเยาวชนในฐานะที่เป็นวัยเจริญพันธุ์ตอนต้น (15-24 ปี) ว่ามีความจำเป็นที่จะต้องมีการเรียนรู้และศึกษาเรื่องโรคเอดส์อย่างถ่องแท้ เพราะเยาวชนเป็นอนาคตที่สำคัญของชาติ ถ้าเยาวชนเหล่านั้นมีคุณภาพทั้งร่างกายและจิตใจ ก็จะส่งผลถึงประเทศชาติที่มั่นคงในอนาคต (ประเทืองศรี ชันชะลี, 2535:3) ดังนั้นจึงจำเป็นที่หน่วยงานทั้งภาครัฐบาล ภาคเอกชน ฯลฯ ต้องให้ความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์แก่เยาวชน โดยเฉพาะกลุ่มที่มีปัจจัยเสี่ยงสูง เช่น นักเรียนชายระดับมัธยมศึกษา และนักเรียนอาชีวศึกษา ที่มักจะมีประสบการณ์ทางเพศก่อนวัยที่สมควร เพราะหากปล่อยให้เยาวชนเป็นโรคร้ายนี้โดยปราศจากการป้องกันแล้ว จะถือว่าเป็นความสูญเสียทั้งในระดับจุลภาคภาค และมหภาคของประเทศสืบต่อไป (อัญชลี คตินุรักษ์:2535)

ถึงแม้ว่าโรคเอดส์จะเป็นที่โรคร้ายแรงไม่มีทางรักษาให้หายขาดได้ แต่โรคเอดส์ก็เป็นโรคที่สามารถป้องกันได้ ดังเช่นในประเทศยูกันดา องค์การยูนิเซฟได้เริ่มมาตรการป้องกันโรคเอดส์ โดยการให้ความรู้ผ่านระบบการศึกษาภาคบังคับทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน โดยบรรจุเนื้อหาเรื่องสาเหตุและวิธีการป้องกันโรคเอดส์ลงในแบบเรียนโดยให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัยของเด็ก และได้แจกตำราดังกล่าวให้นักครูเพื่อนำไปอบรมและปลูกฝังนิสัยที่ถูกต้องของเด็ก ถึงแม้ว่าเด็กจะยังไม่อยู่ในวัยที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์ก็ตาม แต่ทว่าเมื่อเด็กเหล่านั้นเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ถึงวัยที่จะมีกิจกรรมทางเพศได้แล้ว พวกเขาจะรับรู้และสำนึกว่า ทำอย่างไรจึงจะสามารถป้องกันโรคเอดส์ไม่ให้เกิดขึ้นกับตนเอง และคุกคามไปถึงคนที่ตนรัก (หมอนักข่าว, 2532) นอกจากนี้ในด้านการให้การศึกษาเกี่ยวกับวิธีการป้องกันตนเองและในการแพร่เชื้อของโรคเอดส์นั้น ควรจะมีการให้ข้อมูลรายละเอียดในโรงเรียนต่าง ๆ ก่อนที่เยาวชนจะถึงวัยที่มีอัตราเสี่ยงสูงต่อการมีเพศสัมพันธ์ หรือการใช้ยาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ นักเรียนจำเป็นที่จะต้องทราบเกี่ยวกับวิธีการที่จะป้องกันรักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง ก่อนที่พวกเขาจะมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์โดยไม่รู้ตัว (Koop, 1986 อ้างถึงใน ประทีปศรี, 2535:3) สุชาติ โสมประยูร (2525) ได้กล่าวถึงบทบาทของสถานศึกษาในการสอนสุขศึกษาไว้ว่า โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของชุมชน ดังนั้นในการที่โรงเรียนได้จัดสอนสุขศึกษาให้แก่เด็กซึ่งเป็นสมาชิกของชุมชนหรือสังคม จึงย่อมทำให้การสาธารณสุขหรือการส่งเสริมสุขภาพของชุมชน หรือสังคมนั้นสมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น

รัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงพิษภัยอันร้ายแรงของโรคเอดส์มาโดยตลอด ดังนั้นกระทรวงสาธารณสุข จึงได้ยกประกาศให้โรคเอดส์เป็นโรคที่ต้องแจ้งความตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2528 เพื่อประโยชน์ในการค้นหาผู้ป่วยโรคเอดส์ และนอกจากนี้รัฐบาลยังได้กำหนดให้การรณรงค์ป้องกันและควบคุมโรคเอดส์เป็นนโยบายระดับชาติที่เร่งด่วนและมีความสำคัญสูง จำเป็นต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจังทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยกำหนดให้เร่งรัดควบคุมโรคติดต่อ โดยเฉพาะโรคเอดส์ให้ได้ผล และร่วมมือกับภาคเอกชน และองค์กรสาธารณสุขประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนให้ตระหนักถึงภัยของโรคเอดส์ และเกิดจิตสำนึกว่าเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่จะต้องร่วมมือป้องกันและแก้ไขปัญหา ดังนั้นในปี พ.ศ. 2534 รัฐบาลจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติขึ้น โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และมีมติเห็นชอบให้มีการจัดตั้งสำนักงานประสานนโยบายและแผนงานโรคเอดส์ขึ้น สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นองค์กรนโยบายระดับชาติ และในปี พ.ศ. 2535 สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานประสานนโยบายและแผนงานโรคเอดส์ สำนักงาน

ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้จัดทำแผนป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติ (พ.ศ.2535-2539) ภายใต้กรอบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 เพื่อให้ทุกหน่วยงานได้ดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ไปในทิศทางเดียวกันและประสานสอดคล้องกัน ตลอดจนร่วมมือบทบาทในการรณรงค์ป้องกันและควบคุมโรคเอดส์อย่างจริงจัง ซึ่งแผนป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติฉบับนี้ ได้ผ่านการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2535 (แผนป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติ (พ.ศ.2535-2539) , สำนักนายกรัฐมนตรี:กานา)

แผนป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติ (2535-2539) มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการป้องกันพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ และควบคุมการระบาดของโรคเอดส์ในการรักษาพยาบาล รวมทั้งการสร้างความรู้และความเข้าใจและช่วยเหลือผู้ติดเชื้อเอดส์ให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้ตามปกติ และมีการระดมทรัพยากรบุคลากรในทุกส่วนราชการ และภาคเอกชนสาธารณประโยชน์ รวมทั้งหน่วยงานจากต่างประเทศ มาผนึกกำลังร่วมกันป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ซึ่งแผนป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาตินี้ ได้มีการกำหนดแผนงานหลักไว้ 4 แผนงาน คือ

1. แผนงานประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และสร้างความเข้าใจ

แผนงานนี้ประกอบด้วยแนวทาง/มาตรการต่างๆ ในการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์อย่างถูกต้องทั้งในวิธีการป้องกันโรคเอดส์ การไม่รังเกียจผู้ติดเชื้อ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมค่านิยมและเจตคติที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนให้ความรู้ความรับผิดชอบส่วนบุคคล และสิทธิมนุษยชน

2. แผนงานบำบัดรักษาและฟื้นฟู

แผนงานนี้ประกอบด้วยแนวทาง/มาตรการในการให้บริการตรวจบำบัดรักษา และฟื้นฟูอย่างเหมาะสมและต่อเนื่องโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ รวมทั้งการสนับสนุนและเตรียมครอบครัว ตลอดจนชุมชนและภาคเอกชน ในการดูแลผู้ติดเชื้อและผู้ป่วย

3. แผนงานคุ้มครองสิทธิของประชาชนและให้ความช่วยเหลือทางสังคม

แผนงานนี้ประกอบด้วยแนวทาง/มาตรการการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองสิทธิไม่ว่าจะติดเชื้อเอดส์หรือไม่ และให้ผู้ป่วยและครอบครัวได้รับความช่วยเหลือทางสังคมที่เหมาะสม

4. แผนงานศึกษาวิจัยและประเมินผล

แผนงานนี้ประกอบด้วยแนวทาง/มาตรการในการสนับสนุนการศึกษาวิจัย เพื่อหา กลวิธีในการแก้ปัญหา รวมทั้งเร่งรัดการติดตามผลการดำเนินงานทุกๆด้าน และมีการประเมินผล ความสำเร็จของโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากแผนการดำเนินงานดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า การสื่อสาร เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากใน แผนการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ ทั้งนี้ เพราะในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ทุกๆด้าน เป็นที่ยอมรับกันดีว่าการสื่อสารมีบทบาทสำคัญ ที่ทำให้งานบรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางด้านสาธารณสุข โดยเฉพาะในด้านที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ จึงได้ใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทุก ประเภท ที่จะทำให้ประชาชนปลอดภัยจากเชื้อไวรัสเอดส์ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะมีบทบาท สำคัญต่อการถ่ายทอดค่านิยมด้านสาธารณสุขไปยังกลุ่มประชาชนเป้าหมาย โดยมีวัตถุประสงค์ให้ กลุ่มประชาชนเป้าหมายมีความรู้และทัศนคติที่ถูกต้อง ตลอดจนมีพฤติกรรมที่ยอมรับนวัตกรรม ดังกล่าวไปปฏิบัติ

ในการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ จำเป็นต้องอาศัย “สื่อ” เป็นตัวกลางใน การเชื่อมโยงระหว่างผู้ส่งสารกับกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนเป้าหมายหลัก ซึ่งจะต้อง มีการวางแผนใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สื่อสามารถเข้าถึงประชาชนเป้าหมาย และ ประชาชนมีความสามารถที่จะรับข่าวสารข้อมูลจากสื่อเหล่านั้นได้ สื่อที่จะเป็นตัวกลางในการ เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ไปสู่ประชาชนเป้าหมายมีมากมายหลายรูปแบบ อาทิ สื่อมวลชน สื่อบุคคล และ สื่อเฉพาะกิจ

สื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และภาพยนตร์

สื่อบุคคล ได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุข(อสม.) แพทย์ พยาบาล และผู้เชี่ยวชาญ ฯลฯ

สื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ โปสเตอร์ การ์ตูน วิดีโอ เทปเสียง แผ่นพับ จุลสาร หนังสือคู่มือ รวมถึงหน่วยงานพัฒนาเคลื่อนที่ ที่เข้าไปให้ความรู้แก่ประชาชน

“หนังสือการ์ตูน” และ “จุลสาร” เป็นสื่อเฉพาะกิจและสื่อประชาสัมพันธ์อีกรูปแบบหนึ่ง ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างกว้างขวางและครอบคลุมแทบทุกกลุ่ม ด้วยคุณสมบัตินี้เอง

จึงทำให้สื่อทั้ง 2 ชนิดนี้ เหมาะสำหรับการทำหน้าที่ในการให้ความรู้และช่วยสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ในเรื่องที่เป็นปัญหาต่อสังคมส่วนรวมอย่างเช่น ปัญหาโรคเอดส์ และด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้มีหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนหลายแห่ง ผลิตหนังสือการ์ตูนและจุลสารขึ้น เพื่อช่วยส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ เช่น กองโรคเอดส์ กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานประสานนโยบายและแผนงานโรคเอดส์ แห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ตลอดจนหน่วยงานภาคเอกชนและกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ เช่น กลุ่มเอ็นจีโอ (Non-Governmental Organization : NGO)

หนึ่งในด้านงานวิจัยเกี่ยวกับสื่อโรคเอดส์นั้น ได้มีการศึกษามาก่อนหน้านี้บ้างแล้ว อย่างไรก็ตามจากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว พบว่างานวิจัยที่ผ่านมาเป็นเพียงการศึกษาเฉพาะภาพรวมของสื่อทั้งหมดที่นำมาบรรจงเพื่อสร้างความรู้ และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ เท่านั้น โดยมีได้มีการศึกษาในลักษณะเชิงเปรียบเทียบสื่ออย่างละเอียด ซึ่งประโยชน์ของการศึกษาเชิงเปรียบเทียบประสิทธิผลของสื่อโรคเอดส์นั้น เป็นสิ่งที่สำคัญและมีประโยชน์อย่างมากต่อวงการวิชาชีพและวิชาการ ในมุมมองต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการผลิตสื่อโรคเอดส์ เพราะการประเมินสื่อโรคเอดส์โดยการเปรียบเทียบประสิทธิผลของสื่อ เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่สามารถช่วยให้ผู้ผลิตสื่อได้ข้อมูลเบื้องต้นอย่างครอบคลุม ไม่ว่าจะเป็นจุดเด่น จุดด้อย การออกแบบสาร การตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อ ตลอดจนอรรถประโยชน์ในด้านต่างๆของสื่อโรคเอดส์ แต่ละประเภท ดังนั้นในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาเชิงเปรียบเทียบประสิทธิผลระหว่าง หนังสือการ์ตูน และ จุลสาร ในด้านของการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และทัศนคติที่มีต่อโรคเอดส์ โดยจะมุ่งศึกษาเฉพาะนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากสื่อทั้ง 2 ประเภทนี้ เป็นสื่อที่มีความใกล้ชิดกับกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา และยังเป็นสื่อที่สะท้อนให้เห็นสภาพสังคม และชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มเป้าหมายได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ และทัศนคติที่มีต่อโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ระหว่างก่อนและหลังการอ่านหนังสือการ์ตูน “เอดส์-บันเทิง และความรู้” และจุลสารโรคเอดส์

2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ และทัศนคติที่มีต่อโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป ระหว่างกลุ่มที่อ่านหนังสือการ์ตูน “เอดส์-บันเทิง และความรู้” กับกลุ่มที่อ่านจุลสารโรคเอดส์

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพศ ระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ขนาดของครอบครัว และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษา กับการเพิ่มความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อโรคเอดส์

4. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนอาชีวศึกษา ที่มีต่อหนังสือการ์ตูน “เอดส์-บันเทิง และความรู้” และจุลสารโรคเอดส์

ปัญหาวิจัย

1. นักเรียนอาชีวศึกษามีระดับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ และทัศนคติที่มีต่อโรคเอดส์แตกต่างกันหรือไม่ ระหว่างก่อนและหลังการอ่านหนังสือการ์ตูน “เอดส์-บันเทิง และความรู้”

2. นักเรียนอาชีวศึกษามีระดับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ และทัศนคติที่มีต่อโรคเอดส์แตกต่างกันหรือไม่ ระหว่างก่อนและหลังการอ่านจุลสารโรคเอดส์

3. นักเรียนอาชีวศึกษาในกลุ่มที่อ่านหนังสือการ์ตูน “เอดส์-บันเทิง และความรู้” และกลุ่มที่อ่านจุลสารโรคเอดส์ มีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์เพิ่มขึ้นและมีทัศนคติที่มีต่อโรคเอดส์เหมาะสมขึ้นแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

4. ตัวแปรเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ขนาดของครอบครัว และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษา มีความสัมพันธ์กับการเพิ่มความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อโรคเอดส์หรือไม่ อย่างไร

5. นักเรียนอาชีวศึกษาที่อ่านหนังสือการ์ตูนและจุลสาร มีความคิดเห็นอย่างไร เกี่ยวกับสื่อที่ตนได้รับ

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนอาชีวศึกษามีระดับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์เพิ่มขึ้น ภายหลังจากการอ่านหนังสือการ์ตูน “เอดส์-บันเทิง และความรู้”

2. นักเรียนอาชีวศึกษามีระดับทัศนคติที่มีต่อโรคเอดส์เหมาะสมมากขึ้น ภายหลังจากการอ่านหนังสือการ์ตูน “เอดส์-บันเทิง และความรู้”

3. นักเรียนอาชีวศึกษามีระดับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์เพิ่มขึ้น ภายหลังจากการอ่าน จุลสารโรคเอดส์

4. นักเรียนอาชีวศึกษามีระดับทัศนคติที่มีต่อโรคเอดส์เหมาะสมมากขึ้น ภายหลังจากการอ่านจุลสารโรคเอดส์

5. นักเรียนอาชีวศึกษากลุ่มที่อ่านหนังสือการ์ตูน “เอดส์-บันเทิง และความรู้” มีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์เพิ่มขึ้นแตกต่างจาก นักเรียนอาชีวศึกษากลุ่มที่อ่านจุลสารโรคเอดส์

6. นักเรียนอาชีวศึกษากลุ่มที่อ่านหนังสือการ์ตูน “เอดส์-บันเทิง และความรู้” มีทัศนคติที่มีต่อโรคเอดส์เหมาะสมมากขึ้นแตกต่างจาก นักเรียนอาชีวศึกษากลุ่มที่อ่านจุลสารโรคเอดส์

7. ตัวแปรเพศ ระดับชั้นเรียน สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ขนาดของครอบครัว และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการเพิ่มระดับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษา

8. ตัวแปรเพศ ระดับชั้นเรียน สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ขนาดของครอบครัว และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษา ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.1-3) ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่สถานศึกษาอยู่ในสังกัดกรมอาชีวศึกษา (รัฐบาล) หรือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (เอกชน)

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความแตกต่าง ของระดับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และทัศนคติที่มีต่อโรคเอดส์ ก่อนและหลังการอ่านหนังสือการ์ตูน “เอดส์-บันเทิง และความรู้” หรือจุลสารโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษาเท่านั้น โดยไม่รวมถึงผลในด้านพฤติกรรมหรือการปฏิบัติ

3. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ และทัศนคติที่มีต่อโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่อ่านหนังสือการ์ตูน “เอดส์-บันเทิง และความรู้” ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และจุลสารโรคเอดส์เท่านั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

ประสิทธิผล

หมายถึง ผลที่ได้รับจากการรับข่าวสาร ในที่นี้หมายถึงความรู้และทัศนคติที่เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นหลังจากการอ่านหนังสือการ์ตูน “เอดส์-บันเทิง และความรู้” และจุลสารโรคเอดส์ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยวัดจากระดับความรู้ที่มีเพิ่มขึ้นและการมีทัศนคติที่เหมาะสมมากขึ้น

โรคเอดส์

หมายถึง กลุ่มอาการต่างๆที่มีสาเหตุมาจากภูมิคุ้มกันของร่างกายเสื่อมลงมาก เนื่องจากเชื้อไวรัสเอดส์ทำลายเม็ดเลือดขาวที่เป็นภูมิคุ้มกัน จนเชื้อโรคต่างๆเข้าสู่ร่างกายได้โดยง่าย

หนังสือการ์ตูน

หมายถึง สื่อเพื่อความบันเทิงที่มีลักษณะแตกต่างจากหนังสืออื่นๆ ตามลักษณะการเขียน หรือการถ่ายทอด ในที่นี้หมายถึง หนังสือการ์ตูน “เอดส์-บันเทิงและความรู้” ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นสื่อเฉพาะกิจที่จัดทำขึ้น เพื่อเผยแพร่ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์.

จุลสาร

หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่ผู้วิจัยทำขึ้นเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบกับหนังสือการ์ตูน “เอดส์-บันเทิง และความรู้” ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีที่ทำการศึกษา โดยคัดลอกข้อความมาจากหนังสือการ์ตูนเล่มดังกล่าว แต่ตัดทอนบทสนทนาในการ์ตูน และไม่นำเสนอภาพ

ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์

หมายถึง ผลรวมของความสามารถในการจำ หรือความเข้าใจในข้อเท็จจริงตามเนื้อหาความรู้เรื่องโรคเอดส์ ซึ่งวัดจากการตอบแบบทดสอบความรู้

ทัศนคติที่มีต่อโรคเอดส์

หมายถึง ผลรวมของความคิดเห็นที่มีต่อโรคเอดส์ โดยวัดจากคะแนนในส่วนทัศนคติของแบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินค่า (Rating)

นักเรียนอาชีวศึกษา

หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.1-3) ในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งมีอายุระหว่าง 15-19 ปี และโรงเรียนสังกัดอยู่กับกรมอาชีวศึกษา (รัฐบาล) หรือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (เอกชน) กระทรวงศึกษาธิการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงประสิทธิผลของหนังสือการ์ตูน “เอดส์-บันเทิงและความรู้” และจุลสารที่ใช้ในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และทัศนคติที่มีต่อโรคเอดส์
2. ผลของการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการผลิตสื่อประเภทหนังสือการ์ตูนและจุลสาร เฉพาะกิจ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยนำส่วนที่เป็นข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป
3. ผลของการวิจัยอาจจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์เรื่องโรคเอดส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานภาครัฐบาลและภาคเอกชน จะได้นำยุทธวิธีการสื่อสารด้วยสื่อทั้ง 2 ประเภทนี้ ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
4. ทำให้ทราบถึงปัจจัยต่างๆที่มีความสัมพันธ์กับการเพิ่มระดับความรู้ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์ได้แก่ ตัวแปรเพศ ระดับชั้นเรียน สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ขนาดของครอบครัว และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนของประชากรที่ศึกษา เพื่อใช้ในการกำหนดสื่อตลอดจนเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้รับสารต่อไป
5. ประโยชน์ในการปฏิบัติงานทางนิเทศศาสตร์ เพื่อช่วยให้นักวางแผนการสื่อสารสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ ไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการใช้สื่อเพื่อการรณรงค์ หรือการประชาสัมพันธ์ได้อย่างถูกต้องตามโอกาส และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างครอบคลุม อันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุด